ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰ

'ਚਾਤਰ'

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

kirpal singh dhana

ੴ

ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰ

'ਚਾਤਰ'

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ–

ਚਾਤਰ ਬੁਕ ਡੀਪੂ ਚੌਂਕ ਬਾਬਾ ਭੌੜੀ ਵਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

੨੦

ਮਰਦ ਕਰਦ

ਮਰਦ ਕਰਦ ਬਿਨ ਗਰਦ, ਮਰਦ ਬਿਨ ਕਰਦ ਨਿਕੰਮੀ।
ਮਰਦ ਧਰਮ ਦੀ ਛੱਤ, ਕਰਦ ਛੱਤ ਹੇਠਾਂ ਥੰਮੀ।
ਮਰਦ ਕਰਦ ਇਤਫਾਕ ਕਰੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਪਲਟਾਵੇ।
ਮਰਦ ਕਰਦ ਕੇ ਗੀਤ ਸਦਾ, ਕਵਿ ਚਾਤਰ ਗਾਵੇ।
ਮਰਦ ਕਰਦ ਕੋ ਲਾਜ ਹੈ, ਜੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇ ਦੇਤ ਚੌਂ।
ਕਰੇ ਤਹੱਈਆ ਜੇ ਕਦੇ, ਤੇਲ ਨਿਕਾਲੇ ਰੇਤ ਚੌਂ।

"ਚਾਤਰ"

ਵਾਰ ਬਾਰੇ, ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਚਕ੍ਰਵਰਤੀ'

ੴ

ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰ

ਕਵੀ ਚਾਤ੍ਰਿਕ

ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰ ਬਾਰੇ

ਇਹ ਵਾਰ, ਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੀਰ ਦੇ ਲਾਇਕ ਸ਼ਾਗ੍ਰਿਦ ਸ੍ਰਦਾਰ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਚਾਤ੍ਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਅਰਜ ਮੰਨ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਚਾਤ੍ਰ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਆਪਣੀ ਹੈ, ਢੰਗ ਆਪਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ 'ਵਾਰਾਂ' ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਚਾਤ੍ਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਰ ਰਸ ਤੇ ਰੌਦ੍ਰ ਰਸ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਸ ਵਾਰ ਨੂੰ ਕੰਠ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ ਪੂਜਾ, ਗਊ ਰਖਿਆ ਦੇਸ ਧਰਮ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੋਲਕੀ ਨਾਲ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਮੈਂ ਚਾਤ੍ਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਚਾਤਰ ਵਧੇ ਫੂਲੇ। ਮੈਂ ਜਦ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਹੋਨਹਾਰ ਕਵੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਹਲਾ ਕਮਾਲ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਦੁਧ ਵੇਚ ਕੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜ ਕੇ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਏ ਤਦ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਵਸੇ ਅਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬੇ ਨਜ਼ੀਰ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਇੰਨੀ ਕਦਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ–ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀਓਂ ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਮਰਨਾ ਪਏ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਛਾ ਕਦੀ ਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਸੁਣੀ ਹੀ ਜਾਂਏਗੀ। ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਚਾਤ੍ਰ ਵਧੇ ਫੁਲੇ ਰੱਬ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਂਏ।

ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰ

੧. ਜਦ ਸੁੱਤਾ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤੱਕ ਲਿਆ ਗਦਾਰਾਂ
ਤਦ ਚਿਠੀ ਪਾ ਕੇ ਸੱਦੀਆਂ ਪਾਰੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ।
ਆ ਮੁਦਕੀ ਅੰਦਰ ਤੇਗ ਤੋਂ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ।
ਪਰ ਲੰਕ ਲੁਟਾਈ ਭੇਤੀਆਂ ਗੋਰੇ ਦਿਆਂ ਯਾਰਾਂ।
ਫਿਰ ਵਿਚ ਸਭਰਾਵਾਂ ਖਾਲਸੇ ਬੱਧੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ।
ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਖਫੱਣ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਕਦੀਰੀ ਹਾਰਾਂ।

੨. ਲੈ ਲੀਤੇ ਕੁਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁਕੰਨੇ।
ਪਾ ਨੱਥਾਂ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਲਿਆਂ ਤੇ ਬੰਨੇ।
ਫੜ ਸੱਪ ਖੜੱਪੇ ਕੀਲ ਕੇ ਕਰ ਛੱਡੇ ਅੰਨੇ।
ਇਉਂ ਪੀੜੀ ਅਣਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਿਉਂ ਵੇਲਣ ਗੰਨੇ।
ਜਦ ਬਾਜੀ ਹਰ ਜਾਏ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨ ਮੰਨੇ।
ਤਦ ਬਕਰੀ ਚ ਜਾਏ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਪਾਸੇ ਭੰਨੇ।

੩. ਕੁਲ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਸੰਭਾਲੇ।
ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਛੌਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦ ਉਦਾਲੇ।

ਕਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਭਰੂ ਮੱਖਣਾਂ ਦੇ ਪਾਲੇ।
ਕਈ ਫਾਂਸੀ ਲਾਏ ਸੂਰਮੇਂ ਜੋਧੇ ਕਣ ਵਾਲੇ
ਮੂੰਹ ਮੁੜ ਗਏ ਤੀਰ ਤੁਫੰਗ ਦੇ ਜੰਗ ਖਾਧਾ ਭਾਲੇ।
ਬੱਸ ਵੱਜ ਗਏ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਤਾਲੇ।

੪, ਇਉਂ ਗੋਰੇ ਗੋਸ਼ਤ ਖੋਰ ਸੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਲਕਾਏ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਚੜਖਾਨੇ ਆਣ ਕੇ ਹਰਾ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਏ।
ਜਦ ਚੱਲੇ ਛੁਰੀ ਗਰੀਬ ਤੇ ਖਪਰੇ ਤ੍ਰਿਹਾਏ।
ਮੂੰਹ ਚੁਕ ਅੜਿੰਗੇ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਗਊਆਂ ਦੇ ਜਾਏ।
ਕੋਈ ਘੱਲੀਂ ਮਰਦ ਅਗੰਮੜਾ ਸਿਰ ਤਲੀ ਟਿਕਾਏ।
ਸਾਨੂੰ ਕੱਢੇ ਬੁਚੜ ਖਾਨਿਓਂ ਉਪਕਾਰ ਕਮਾਏ।

੫. ਇਹ ਕੂਕ ਸੁਣੀ ਕਰਤਾਰ ਨੇ ਸਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨੀ।
ਉਸ ਘੱਲਿਆ ਇਕ ਪਰੇਰ ਕੇ ਸੂਰਾ ਲਾਸਾਨੀ।
ਉਹ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜੋਤ ਸੀ ਰੰਗ ਰੂਪ ਰੁਬਾਨੀ।
ਉਸ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਗੁਰਦੇਵ ਨੂੰ ਕੀਲੇ ਅਭਿਮਾਨੀ।
ਭਰ ਨੈਣ ਜਿਨ੍ਹੂੰ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਗਿਰਾਨੀ।
ਉਹ ਸੂਰਜ ਬਣ ਕੇ ਚਮਕਿਆ ਵਿਚ ਦੋਹੀਂ ਜਹਾਨੀ।

੬. ਸੀ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬੇਈਮਾਨੀ ਚੱਲੀ।
ਆ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਜਗ ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਮੱਲੀ।

ਕੋਈ ਅਬਲਾ ਜਾ ਨਾ ਸਕਦੀ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੱਲੀ।
ਸ਼ੀਂਹ ਰਾਜੇ ਕੁੱਤੇ ਅਹਿਦੀਏ ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਝੱਲੀ।
ਜਦ ਵੱਜੀ ਹਰ ਇਕ ਮੰਦਰੀਂ ਖਤਰੇ ਦੀ ਟੱਲੀ।
ਤਦ ਅਰਸ਼ੋਂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨੇ ਰੂਹ ਆਪਣੀ ਘੱਲੀ।

੭. ਉਸ ਕਲਜੁਗ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਸਤਜੁਗ ਵਰਤਾਇਆ।
ਉਸ ਸੁੱਤਾ ਮੁਲਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲਾ ਅਣਖ ਜਗਾਇਆ।
ਉਸ ਕੰਨਾਂ ਮੰਨਾਂ ਜੀਹਦਿਆਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ।
ਉਹ ਬਣਿਆ ਸਾਧ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ ਅਸਚਰਜ ਵਿਖਾਇਆ।
ਜਦ ਪੈਂਦਾ ਡਿੱਠਾ ਜੱਗ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਸਾਇਆ।
ਤਦ'ਜੁਗਜੁਗ ਭਗਤ ਉਪਾਇਕੈਪੈਜਰਖਦਾ ਆਇਆ'।

੮. ਉਹ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਸੂਰਮਾਂ ਪਏ ਆਖਣ ਦਾਨੇ।
ਉਹ ਸੋਹਣੀ ਜਗਦੀ ਜੋਤ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਪਰਵਾਨੇ।
ਉਸ ਖਿੜੇ ਰੂਹਾਨੀ ਫੁੱਲ ਦੇ ਭੌਰੇ ਮਸਤਾਨੇ।
ਉਹ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਵੰਡਦਾ ਲੈ ਪੀਣ ਦੀਵਾਨੇ।
ਉਹ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੱਸਿਆ ਖਿੜ ਗਏ ਵੀਰਾਨੇ।
ਆ ਸਾਦਕ ਨਜ਼ਰ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਨਜ਼ਰਾਨੇ।

੯. ਜੋ ਹੈਸਨ ਚੇਲੇ ਓਸ ਦੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪੱਕੇ।
ਨਾ ਕਾਣ ਕਿਸੇ ਦੀ ਝਲਦੇ ਨਾ ਸਹਿੰਦੇ ਧੱਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾ ਥਾਂ ਵੈਰੀ ਧਰਮ ਦੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੱਕੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜ਼ੁਲਮ ਗੁਜਾਰਦੇ ਖੰਡ ਵਾਂਗੂ ਫੱਕੇ।
ਜਦ ਰੋਹੜੇ ਰਤ ਵਿਚ ਵਿਚ ਕੂਕਿਆਂ ਜ਼ਾਲਮ ਦੇ ਸੱਕੇ।
ਤਦ ਹਲ ਚਲ ਪੈ ਗਈ 'ਚਾਤਰਾ' ਲੰਡਨ ਦੇ ਮੱਕੇ।

੧੦. ਜਾ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਮਾਰੀਆਂ ਬੁਚੜਾਂ ਨੇ ਧਾਹੀਂ।
ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਕੂਕਿਆਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਰਾਹੀਂ।
ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਰਹਿਨਸਕੀਏ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਰਾਹੀਂ।
ਨਾ ਸੁਣਦਾ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾ ਆਏ ਵਾਹੀਂ।
ਹਨ ਭੈਣੀ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਇਹ ਰੋਜ਼ ਸਲਾਹੀਂ।
ਅਸੀਂ ਬਿਦ ਬਿਦ ਬੁੱਚੜ ਵਢਣੇ ਧੁੱਖ ਕਢਣੀ ਨਾਹੀਂ।

੧੧. ਸੁਣ ਤਹਿ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਿਖੇ ਪਰਵਾਨੇ।
ਝੱਟ ਪਕੜ ਲਿਆਂਦੇ ਸੂਰਮੇਂ ਕੂਕੇ ਮਸਤਾਨੇ।
ਉਹ ਹਸ ਹਸ ਝੂਟੇਂ ਫਾਸੀਆਂ ਪੜ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ।
ਵਰ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਾੜਿਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਹਥੀਂ ਗਾਨੇ।
ਜੋ ਦੇਵਣ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰਾਨੇ।
ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਲਾ ਜਾਣ ਨਿਸ਼ਾਨੇ।

੧੨. ਸਿੰਘ ਮਾਘੀ ਮੇਲਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚਲ ਭੈਣੀ ਆਏ।
ਹੋ ਹਾਜ਼ਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ।

ਲੈ ਕੁੱਟੇ ਛੈਣੇ ਢੋਲਕੀ ਫੱਸ ਗੁਰ ਦੇ ਗਾਏ।
ਜੀ ਖੋਲ ਖੋਲ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨਚ ਤਾਲ ਮਿਲਾਏ।
ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਕਾ ਕਰ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਚਵਰ ਝੁਲਾਏ।
ਜੋ ਵੇਖ ਲਵੇ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਮੂੰਹ ਨੀਵਾਂ ਪਾਏ।

੧੩. ਸੀ ਜੋ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਨ ਕੰਬੇ ਥਿੜਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੋਹੀ ਛੁਰੀ ਜਲਾਦ ਦੀ ਗਊਆਂ ਤੋਂ ਚਿੜਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸੂਰਿਆਂ ਹਥੋਂ ਹੱਥ ਭਿੜਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜ਼ੁਲਮ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਮਾਰੇ ਤੇ ਝਿੜਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਰ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਲਹੂ ਆਪਣੇ ਛਿੜਕੇ।
ਲਾ ਵਾਰਾਂ ਗਾਈਆਂ ਕੂਕਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੜਕੇ।

੧੪. ਤਦ ਉਬਲੀ ਰੱਤ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮਸਤਾਨੇ ਨੱਚੇ।
ਉਹ ਅਣਖ ਸ਼ਰਾਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਣਖੀ ਦੇ ਮੱਚੇ।
ਉਹ ਰੋਹ ਵਿਚ ਟੁੱਕਣ ਉਂਗਲਾਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ।
ਕਈ ਆਏ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਭਰ ਨੈਣ ਚੁਬੱਚੇ।
ਕਈ ਆਖਣ ਮਿਲਣ ਗਦਾਰ ਜੇ ਖਾ ਜਾਈਏ ਕੱਚੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਾਂਸੀ ਲਾਏ 'ਚਾਤਰਾ' ਧਰਮੀਂ ਤੇ ਸੱਚੇ।

੧੫. ਫਰਵਾਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਉਂ ਕਿਹਾ ਖਲੋ ਕੇ।
ਗਲ ਸੁਣ ਲੌ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲਿਓ ਹਥ ਜਿੰਦੋਂ ਧੋ ਕੇ।

ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਹੋਕੇ।
ਜੇ ਸਿੰਘ ਨਾ ਰੋਕਣ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਨੱਕ ਮਰਨ ਡਬੋ ਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਥੋਂ ਅਣਖਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਦਿਨ ਕੱਟੇ ਰੋ ਕੇ।
ਉਹ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਗਲ ਹਾਰ ਪਰੋਕੇ।

੧੬. ਜਿਦਾ ਜੀਵਨ ਜੋਗਾ ਧਰਤ ਦੇ ਧੁਰ ਹੇਠ ਖਲੋਵੇ।
ਜਿਦਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਰਜ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਚੋਵੇ।
ਜਿਦੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਜੱਗ ਦੀ ਗੁਰਬਤ ਨੂੰ ਖੋਵੇ।
ਦੋ ਵੇਲੇ ਧਾਰਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਚੋਵੇ।
ਉਹ ਹਥ ਆਈ ਜਲਾਦ ਦੇ ਗਊ ਮਾਤਾ ਰੋਵੇ।
ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਮਿਹਣਾਂ ਮਿਤਰੋਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ।

੧੭. ਅਜੇ ਕਲ ਮਲੇਰੀ ਕੋਟਲੇ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਾਰਾ।
ਸੀ ਬੌਲਦ ਕਾਬੂ ਮਹਿਰ ਦੇ ਬੇ ਬੱਸ ਵਿਚਾਰਾ।
ਉਸ ਉਤੇ ਚੋਖਾ ਭਾਰ ਸੀ ਝੱਲੇ ਦੁਖਿਆਰਾ।
ਸੀ ਗਾਈਂ ਉਤੋਂ ਭਾਰ ਦੇ ਭਾਰੇ ਤੋਂ ਭਾਰਾ।
ਮੈਂ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਨਜ਼ਾਰਾ।
ਪਰ ਕੀ ਕਰਦਾ ਲਾਚਾਰ ਸਾਂ ਚਲਿਆ ਨਾ ਚਾਰਾ।

੧੮. ਮੈਂ ਆਖਿਰ ਆਖਿਆ ਮਹਿਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕਹਿਰ ਕਮਾਵੇਂ।
ਤੂੰ ਬੰਦਾ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਡੰਗਰ ਭਾਵੇਂ'।

ਜਿੰਦ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਏਸਦੀ, ਪਰ ਰਹਿਮ ਨਾ ਖਾਵੇਂ।
ਕਿਉਂ ਭਾਰ ਭਾਰ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹਕੇ, ਬੇਦੋਸ਼ ਸਤਾਵੇਂ।
ਜੇ ਭਾਰ ਤੇਰੇ ਤੇ ਲੱਦੀਏ, ਇਸੇ ਦੇ ਸੁਾਵੇਂ।
ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਮੁਕਾਵੇਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ, ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾਵੇਂ।

੧੯. ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਕਾਜੀ ਪੈ ਗਿਆ, ਗਲ ਭਰਿਆ ਪੀਤਾ।
ਨਾ ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਵੇਖਿਆ, ਢਾਹ ਬੌਲਦ ਲੀਤਾ।
ਉਸ ਰੱਖੀ ਛੁਰੀ ਬੇਦੋਸ਼ ਤੇ, ਬਿਸਮਿਲਾ ਕੀਤਾ।
ਇਉਂ ਬੇ ਜ਼ਬਾਨ ਅੜਿੰਗਿਆ, ਜਿਉਂ ਜ਼ਖਮੀ ਚੀਤਾ।
ਜਦ ਮੱਛੀ ਵਾਂਗੂ ਤੜਫਿਆ, ਹੋ ਕੇ ਭੈ ਭੀਤਾ।
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬਦਲਾ ਲੈਣਦਾ, ਲਗ ਗਿਆ ਪਲੀਤਾ।

੨੦. ਮੈਂ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹਾਂ ਸੜ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਸਾੜ ਮਿਟਾਓ।
ਜਿਸ ਫੇਰੀ ਛੁਰੀ ਬੇਦੋਸ਼ ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਝਟਕਾਓ।
ਇਹ ਲਾਅਨਤ ਵਡੀ ਦੇਸ ਚੋਂ, ਫੜ ਪਾਰ ਪੁਚਾਓ।
ਕੋਈ ਕਰੇ ਵਧੀਕੀ ਕਦੇ ਨ, ਹਥ ਐਸੇ ਲਾਓ।
ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੋਲਾ ਸੰਖਿਆ, ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਪਾਓ।
ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਦੋਸਤੋ, ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਓ।

੨੧. ਸੁਣ ਗੁਸਾ ਖਾਧਾ ਕੂਕਿਆਂ, ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾਈ।
ਅਸੀਂ ਆਏ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨਾਈ।

ਤੈਨੂੰ ਰਖਿਆ ਦੀਨ ਗ਼ਰੀਬ, ਦੀ ਹੈ ਕਰਨੀ ਆਈ।
ਤੂੰ ਹਰ ਦੀ ਔਕੜ ਝੱਲਦੈਂ, ਲੈ ਪੀੜ ਪਰਾਈ।
ਤੂੰ ਰਾਮ ਰੂਪ ਹੈਂ ਰਾਮ ਤੋਂ, ਦੇ ਰਿਹਾ ਦਿਖਾਈ।
ਜਿਸ ਓਟ ਤਕਾ ਲਈ ਸਤਗੁਰਾਂ, ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ

੨੨. ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਰਬਲ ਅਸੀਂ ਹਾਂ, ਬਲ ਆਪਣਾ ਭਰਦੇ
ਕੁਝ ਚਿਣਗ ਚਵਾੜੀ ਨਾਮ ਦੀ, ਮਨ ਅੰਦਰ ਧਰਦੇ।
ਅਸੀਂ ਚਿੜੀਆਂ ਵਰਗੇ ਜੀਵ ਹਾਂ, ਬਾਜ਼ਾਂ ਤੁਲ ਕਰਦੇ।
ਪਾ ਝਾਤੀ ਨੂਰੀ ਨਜ਼ਰ ਚੋਂ, ਹਾਂ ਕੂਕਰ ਦਰਦੇ।
ਜਿਉਂ ਅਗੇ ਆਏ ਸੂਰਮੇ, ਰਤ ਕਾਂਗਾਂ ਤਰਦੇ।
ਤਿਉਂ ਤਰਨ ਲਗੇ ਨੇ 'ਚਾਤਰਾ', ਅਜ ਤੇਰੇ ਬਰਦੇ।

੨੩. ਹੰਡਿਆਏ ਵਾਲੀ ਇੰਦ ਨੇ, ਕੋਠੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ।
ਲਾਹ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੱਲੂ ਫੇਰਿਆ, ਅਣਖਾਂ ਵਿਚ ਸੜ ਕੇ।
ਅਜ ਉਠੋ ਮਰਦੋ ਕੂਕਿਓ, ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ।
ਸਿਰ ਦੇਕੇ ਲਵੋ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ, ਤਕਦੀਰਾਂ ਘੜ ਕੇ।
ਜਿਸ਼ ਧਰਮੋਂ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੋੜਿਆ, ਸਿਰ ਦਿਤਾ ਲੜ ਕੇ।
ਉਹਦਾ ਧੜ ਵੀ ਧੋੜੇ ਲਾਏਗਾ, ਜ਼ਾਲਮ ਦੇ ਫੜ ਕੇ।

੨੪. ਫਿਰ ਸੌ ਸਵਾ ਸੌ ਹੋਰ ਵੀ, ਨਿਕਲੇ ਪਰਵਾਨੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀਤੇ ਰੇਠੇ ਰਗੜ ਕੇ, ਲਾਹ ਸੰਗ ਬਹਾਨੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਮ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਹੱਥ ਬਧੇ ਗਾਨੇ।
ਤੂੰ ਬਿਰਧ ਪਛਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ, ਕਿਹਾ ਇਕ ਜ਼ਬਾਨੇ।
ਅਸੀਂ ਆਸ਼ਕ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੇ, ਕਮਲੇ ਮਸਤਾਨੇ।
ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਲੀਏ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਯਰਾਨੇ।

੨੫. ਫਿਰ ਲੰਘਰ-ਛਡ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ, ਰਾਹ ਪੈਂਡੇ ਮੱਲੇ।
ਬਲ ਬਖਸ਼ੀਂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰਾ, ਹਾਂ ਜੂਝਣ ਚੱਲੇ।
ਸਿਰ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਵਾਂਗੇ, ਕਰ ਭਾਅ ਸੁਵੱਲੇ।
ਅਸੀਂ ਲੱਖ ਵੱਖ ਨੂੰ ਸੋਧੀਏ, ਰਣ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ।
ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਆਖਦੀ, ਕਮਲੇ ਤੇ ਝੱਲੇ।
ਪਰ ਲੱਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਜਾਣਦਾ, ਫੱਟ ਜੀਹਦੇ ਅੱਲੇ।

੨੬. ਫਿਰ ਹੀਰਾਸਿੰਗ ਗਰੈਵਾਲ ਨੇ, ਇਕ ਲੀਕ ਵਗਾਈ।
ਟੱਪ ਲੀਕੋਂ ਗਲ ਸਰਦਾਰ ਨੇ, ਇਓਂ ਆਖ ਸੁਣਾਈ।
ਜਿਸ ਧਰਮੋਂ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੋੜਨਾ, ਲੈ ਪੀੜ ਪਰਾਈ।
ਜਿਦੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਨੇ ਦੋਸਤੋ, ਨਹੀਂ ਲੀਕ ਲਵਾਈ।
ਜਿਸ ਗਊ ਹਤਿਆਰੇ ਵਢਣੇ, ਦਿਲ ਪੱਕ ਪਕਾਈ।
ਉਹ ਲੰਘੇ ਏਸ ਲਕੀਰ ਨੂੰ, ਸਿਰ ਦੇਵੇ ਸਾਈਂ।

੨੭. ਜੋ ਟੱਪੇ ਆਣ ਲਕੀਰ ਤੋਂ, ਸਨ ਇਕ ਸੌ ਚਾਲੀ।
ਜਿਨ੍ਹ ਅਣਖ ਆਨ ਗੁਰ ਸਿਖ ਦੀ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲੀ

ਜਿਨ੍ਹ ਅੰਦਰ ਲਾਟ ਅਗੰਮ ਦੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਬਾਲੀ ।
ਪਏ ਆਖਣ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆਂ, ਰਖੀਂ ਰਖਵਾਲੀ ।
ਅਸੀਂ ਲੈ ਕੇ ਤੇਰਾ ਆਸਰਾ, ਜੋ ਰਖ ਵਿਖਾਲੀ ।
ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ, ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਲਾਲੀ ।

੨੮. ਤੁਰ ਪਏ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਕੇ, ਬੰਨ੍ਹ ਸਿਰੀਂ ਮੁੜਾਸੇ ।
ਓਹ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬੁਕੱਦੇ, ਸਤਿਗੁਰ ਭਰਵਾਸੇ ।
ਜੋ ਅਗੇ ਰੋੜਾ ਅਟਕਿਆ, ਕੀਤਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ।
ਦੇ ਦਿਤੇ ਲਾੜੀ ਮੌਤ ਨੂੰ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਲਾਸੇ ।
ਜਿਸ ਰਾਹੋਂ ਕੂਕੇ ਲੰਘਦੇ, ਲੈ ਹਥ ਗੰਡਾਸੇ ।
ਪਏ ਜ਼ੁਲਮ ਲੁਕਦੇ ਅੰਦਰੀਂ, ਡਰ ਨਾਲ ਹਰਾਸੇ ।
ਜ਼ਾਲਮ

੨੯. ਸੰਨ ਠਾਰਾਂ ਸੌ ਬਹਤਰਾਂ, ਮਾਘੀ ਦੇ ਪਾਲੇ ।
ਜਦ ਪੁਜੇ ਅੰਦਰ ਕੋਟਲੇ, ਕੂਕੇ ਮਤਵਾਲੇ ।
ਲੰਘ ਕੇ ਢਾਬ੍ਹੀ ਦਰਵਾਜਿਓਂ, ਹਥਿਆਰ ਸੰਭਾਲੇ ।
ਜੋ ਅੜਿਆ ਜਮ ਪੁਰ ਭੇਜਿਆ, ਕਰ ਮੌਤ ਹਵਾਲੇ ।
ਫਿਰ ਬੁਚੜਖਾਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਉਹ ਹਥ ਵਿਖਾਲੇ ।
ਜੋ ਰਹਿ ਗਏ ਬੁਚੜ ਬੀਜਵੀ, ਭੁਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਲੇ ।

੩੦. ਪਈ ਹਫੜਾ ਦਫੜੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ, ਲੋਕੀਂ ਘਬਰਾਏ ।
ਇਹ ਕਿਥੇ ਜੰਮੇ ਜਮ ਨੇ, ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਏ ।

ਜਿਸ ਆ ਪਾਜੀ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਹਥਿਆਰ ਉਠਾਏ।
ਉਹਦੀ ਅਜ਼ਲੋਂ ਟੁਟੀ ਡੋਰ ਨੂੰ, ਗੰਢ ਕਿਹੜਾ ਲਾਏ।
ਸਿੰਘ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਲ ਨੇ, ਹੈਸੀ ਚਮਕਾਏ।
ਓਹਨਾਂ ਭਰ ਭਰ ਬੇੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ, ਰੱਤ ਧਾਰ ਲਹਾਏ।

੩੧. ਸੁਣ ਆਏ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਚੁਗਿਰਦੇਂ ਠਾਣੇ।
ਇਕ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਕਤਵਾਲਸੀ, ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣੇ।
ਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹਾਫ਼ਜ਼ ਅਲੀ ਵੀ, ਕਰ ਜ਼ੋਰ ਧਿੰਘਾਣੇ।
ਲੈ ਧਾੜ ਪੁਲਸ ਦੀ ਆ ਪਿਆ, ਬਦਲਾ ਕੇ ਬਾਣੇ।
ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਭੰਨੇ ਖੋਪਰੇ, ਜੀਕਣ ਹਦਵਾਣੇ।
ਰੱਤ ਚੱਲੀ ਉਠੇ ਬੁਲਬੁਲੇ, ਸਾਗਰ ਸ਼ੁਰਮਾਣੇ।

੩੨. ਸੀ ਚਾਹੇ ਖੁਦਾਈਆ ਸੂਰਮਾ, ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ।
ਤੇ ਮਰਦ ਸ਼ਹਾਦਤ ਖਾਨ ਵੀ, ਬਣ ਠਣਕੇ ਰਹਿੰਦਾ।
ਸੀ ਗਾਜੀ ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮ ਖਾਂ, ਨਿਤ ਕੰਧੀ ਖਹਿੰਦਾ।
ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਮਣੇ, ਸਿਰ ਸੱਟਾਂ ਸਹਿੰਦਾ।
ਸੀ ਸੌ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕ ਦੇ, ਨਿੱਤ ਤਾਬੇ ਰਹਿੰਦਾ।
ਇਹ ਗੱਲਾ ਮੁਲਕਲਾ ਮੌਤ ਤੋਂ, ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਢਹਿੰਦਾ।

੩੩. ਪਰ ਕੂਕੇ ਖਫਣ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਣ ਵਿਚ ਲਲਕਾਰੇ।
ਲੈ ਆਓ ਬੁਚੜੇ ਆਪਣੇ, ਕੁਲ ਯਾਰ ਪਿਆਰੇ।

ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਵਾਰੇ ਮਾਰਕੇ, ਲਾਹ ਸੁਟੀਏ ਭਾਰੇ।
ਅਸੀਂ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਕੇ ਪੁਜੀਏ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ।
ਜੋ ਗਊ ਗਰੀਬਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਹੈਸੀ ਹਤਿਆਰੇ।
ਉਹ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਨੇ, ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਮਾਰੇ।

੩੪. ਜੋ ਅਣਖੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪੁਤ ਹੈ, ਉਹ ਆਵੇ ਅੱਗੇ।
ਅਜ ਤੇਗ ਅਸਾਡੀ ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ, ਰਣ ਅੰਦਰ ਠੱਗੇ।
ਅਸੀਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਬਹਾਈਏ, ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਘੱਗੇ।
ਅਸੀਂ ਮੌਤਾਂ ਅੰਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ, ਵੰਡਣ ਹਾਂ ਲੱਗੇ।
ਕੋਈ ਰਹੇ ਨਾ ਵਿਰਵਾ ਛਾਂਦਿਓ, ਲੌ ਪੂਰੇ ਸੱਗੇ।
ਅਸੀਂ ਆਏ ਅੱਜ ਛੁਡਾਉਣ ਹਾਂ, ਗਊਆਂ ਤੇ ਵੱਗੇ।

੩੫. ਵਧ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲੀਆ, ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਵੇ।
ਉਹਦਾ ਵਾਰ ਇੱਕਲਾ ਦੋਂ ਨੂੰ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਾਵੇ।
ਤੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜਿਸਨੂੰ, ਕਢ ਮੌਤ ਵਿਖਾਵੇ।
ਉਹ ਦੋ ਗਜ਼ ਧਰਤੀ ਮੰਗਦਾ, ਛਡ ਕੂੜੇ ਦਾਵੇ।
ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੌਤਾਂ ਵੰਡਦੇ, 'ਚਾਤਰ' ਵਰਤਾਵੇ।
ਜੋ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ . ਤੇ, ਦੋਜ਼ਕ ਵਿਚ ਜਾਵੇ।

੩੬. ਸੀ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਵਾਂਗਰਾਂ, ਇੰਦ ਕੌਰਾਂ ਲੜਦੀ।
ਉਸ ਹਥ ਗੰਡਾਸਾ ਪਕੜਿਆ, ਲਾਹ ਪਾਸਾ ਖੜਦੀ।

ਉਹ ਜਿਧਰ ਜਿਧਰ ਝੂੰਮਦੀ, ਗੁਰਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਦੀ।
ਬਸ ਓਧਰ ਓਧਰ ਟੁਟਦ੍ਰੀ, ਲਗੀ ਸਿਰ ਧੜ ਦੀ।
ਉਹ ਪਈ ਕਮਾਲ ਵਖਾਲਦੀ, ਨੈ ਬਣਕੇ ਹੜ੍ਹ ਦੀ।
ਜਿੰਦ ਕਢੇ ਜਿਸ ਵਰਿਆਮ ਦੀ, ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਵੜਦੀ।

ਜਾਪਦਾ

੩੭. ਹਰ ਕੂਕਾ ਹੈਸੀ ਜਾਤਦਾ, ਨਲੂਏ ਦੀ ਨਿਆਈਂ।
ਹੱਥ ਸ਼ਸ਼ਤਰ ਭਿੱਜੇ ਰੱਤ ਦੇ, ਦਿਸ ਰਹੇ ਬਲਾਈਂ।
ਜਾ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਕੂਕਦੇ, ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ।
ਓਹ ਕਾਤਲ ਡਿਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਕਤਲਾਈਆਂ ਗਾਈਂ।
ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੋਲਦ ਲੱਦਿਆਂ, ਪਾ ਭਾਰ ਅਜਾਈਂ।
ਉਹ ਬਿਦ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਮਾਰਿਆ ਕਾਜ਼ੀ ਤੇ ਰਾਈਂ।

੩੮. ਜਦ ਘੜੀਆਂ ਅੰਦਰ ਖਾਲਸੇ, ਪਾ ਗਏ ਭਸੂੜੀ।
ਤਦ ਵਿਛੀ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ, ਇਕ ਵਢੋਂ ਫੂੜੀ।
ਜੋ ਸਮਝਣ ਗਊ ਗਰੀਬ ਨੂੰ, ਹਲਵਾ ਤੇ ਪੂੜੀ।
ਓਹ ਧਰਤ ਸੁਵਾਏ ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ, ਨੀਂਦਰ ਗੂੜ੍ਹੀ।
ਜਿਸ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ ਪੰਥ ਤੋਂ, ਮੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਤੂੜੀ।
ਉਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਘਰ ਗਿਆ, ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦ ਮੂੜੀ।

੩੯. ਇਉਂ ਲੜਦੇ ਭਿੜਦੇ ਖਾਲਸੇ, ਰੜ ਅੰਦਰ ਆਏ।
ਆ ਬੈਹ ਤੇ ਕਮਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ, ਲਖ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਏ।

ਪਾ ਵਿਚ ਮਿਆਨ ਭੁਗਉਤੀਆਂ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੂਲਾਏ।
ਤੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ, ਜਿਸ ਸਿਦਕ ਪੁਗਾਏ।
ਜੋ ਬੋਲ ਜ਼ਬਾਨੋਂ ਕਹੇ ਸੀ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਨਿਭਾਏ।
ਯੱਸ ਤੇਰਾ ਦੇਸ ਪੁਜਾਰੀਆਂ, ਜਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗਾਏ।

੪੦. ਆ ਲੱਗਾ ਮੇਲਾ ਬੇਹ ਤੇ, ਚਲ ਸੰਗਤਾਂ ਆਈਆਂ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀਤੇ ਗੁੜ੍ਹੇ ਰਗੜ ਕੇ, ਸੁੱਖੇ ਸਰਦਾਈਆਂ।
ਫਿਰ ਆਖਿਆ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਦੇਰਾਮ ਦੁਹਾਈਆਂ।
ਨਾ ਮਰਦ ਮੈਦਾਨੋਂ ਭਜਦੇ, ਲਖ ਹੋਣ ਬਲਾਈਆਂ।
ਜੋ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ, ਲੀਕਾਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ।
ਉਹ ਕੂਕ ਕੂਕ ਕੇ ਕੂਕਿਆਂ, ਸਿਰਨਾਲ ਨਿਭਾਈਆਂ।

੪੧. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੀਸ ਵਾਰਨਾਂ ਧਰਮ ਤੋਂ, ਉਫ ਰਤਾਨਕਰਨੀ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰਨਾ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ, ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਮਰਨੀ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਗੁਜਾਰੀ ਆਪਣੀ, ਸਿਰ ਦੇ ਕੇ ਭਰਨੀ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਾੜਿਆਂ, ਹਸ ਹਸ ਕੇ ਵਰਨੀ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜ ਪਰਾਈ ਆਪਣੀ, ਛਾਤੀ ਤੇ ਜਰਨੀ।
ਉਹ ਰਹਿਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਣਾਂ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੀਚਰਨੀ।

੪੨. ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਜੋਸ਼ ਖਾ, ਸਭ ਸੂਰੇ ਆਏ।
ਆ ਠਾਣੇ ਨੇੜੇ ਗੱਜ ਕੇ, ਜੈਕਾਰੇ ਲਾਏ।

ਕਰ ਹਿੰਮਤ ਫੜ ਲੌ ਪੁਲਸੀਉ, ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਜਾਏ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ, ਸ਼ਸਤਰ ਛਮਕਾਏ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਢ ਵਢ ਬੁਚੜ ਆਕੜੇ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਾਏ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਰ ਫਰ ਬੇੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ, ਰਤ ਧਾਰ ਵਹਾਏ।

੪੩. ਅਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਵਸੀਏ।
ਤਕ ਮੌਤ ਖਲੋਤੀ ਸਾਹਮਣੇ, ਖਿੜ ਖਿੜ ਕੇ ਹਸੀਏ।
ਅਸੀਂ ਫਾਂਸੀ ਤੋਪਾਂ ਵੇਖ ਕੇ, ਹਸ ਕਮਰਾਂ ਕਸੀਏ।
ਹਾਂ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਸਤਸੰਗੀ ਰਸੀਏ।
ਅਸੀਂ ਆਸ਼ਕ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦੇ, ਸੁਰਤੀ ਵਿਚ ਫਸੀਏ
ਹੁਣ ਸਿਰੋਂ ਪਰੇਰੇ ਖੇਡ ਕੇ, ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸੀਏ।

੪੪. ਆ ਘੇਰੇ ਪੁਲਸੀ ਧਾੜ ਨੇ, ਆਸ਼ਕ ਪਰਵਾਨੇ।
ਤਕ ਲੱਗਾ ਸ਼ਗਨ ਸ਼ਹਾਦਤੀ, ਨੱਚੇ ਮਸਤਾਨੇ।
ਨਾ ਕਣਾ ਭਰ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗ ਸ਼ਰਮ ਬਹਾਨੇ।
ਸਨ ਸੱਤਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣੇ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਯਰਾਨੇ।
ਪਏ ਆਖਣ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ, ਲੈ ਸੀਸ ਬਿਆਨੇ।
ਦੇਹ ਦਾਤ ਹਸ ਕੇ ਨਾਮ ਦੀ; ਲਗ ਜਾਣ ਨਿਸ਼ਾਨੇ।

੪੫. ਚੌਪਾਸੀਂ ਤਾਰਾਂ ਖੜਕੀਆਂ, ਜਗ ਧੁੰਮਾਂ ਪਈਆਂ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਢੇ ਬੁਚੜ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਹ ਫੜੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮੰਗ ਕੇ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਲਈਆਂ।
ਉਹ ਹਾਲਾਂ ਤਕ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ, ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਝੱਈਆਂ।
ਸੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਲੌ ਉਖਿਆ, ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਈਆਂ।
ਪਰ ਈਨਾਂ ਮੂਲ ਨਾ ਮੰਨੀਆਂ, ਸਿਰ ਲਥ ਮੁਦਈਆਂ

੪੬. ਮੁੜ ਆਏ ਸਾਰੇ ਕੋਟਲੇ, ਅਣਖੀਲੇ ਕੂਕੇ।
ਜੋ ਅਣਖ ਪਕਾਉਣੀ ਜਾਣਦੇ, ਦੇ ਸੀਸ ਝਲੂ ਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੁਚੱੜ ਕੁਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਇਕ ਵਢੌਂ ਫੂਕੇ।
ਤੱਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਰਾਜ, ਵੀ, ਚੂਚੇ ਜਿਉਂ ਚੂਕੇ।
ਜੋ ਫਨੀਅਰ ਵਾਂਗੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ, ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ੂਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਾਂਕ ਬਹਾਈ ਧਰਮ ਦੀ, ਕੁਲ ਪਾਪ ਝੂਲਕੇ।

੪੭. ਹਨ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਲਾਲੀਆਂ, ਨਾ ਮੂਲ ਉਦਾਸੇ।
ਹੈ ਮਰਨ ਮਨੁਸ਼ਾ ਸੂਰਿਆਂ, ਸਤਿਗੁਰ ਭਰਵਾਸੇ।
ਪਏ ਕਹਿਣ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੀਣ ਨੂੰ, ਸਿਰ ਕਰਨੇ ਕਾਸੇ।
ਅਸੀ ਜਾਨ ਟਿਕਾ ਕੇ ਤਲੀ ਤੇ, ਖੇਲਾਂਗੇ ਪਾਸੇ।
ਸਾਨੂੰ ਪੈਰੋਂ ਕੱਢ ਨ ਸਕਦੇ, ਲਾਲਚ ਦੇ ਝਾਸੇ।
ਸਿਰ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗੇ, ਸਦਾ, ਕਰ ਬਚਨ ਖੁਲਾਸੇ।

੪੮. ਲੈ ਆਂਦੇ ਘੇਰ ਜਮਾਲਪੁਰ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੀਸ ਟਿਕਾ ਕੇ ਤਲੀ ਤੇ ਛੁਡਵਾਈਆਂ ਗਾਈਂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਕਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਰੋਕਿਆ, ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਰਾਈਂ।
ਜੋ ਇਕ ਦਿਨ ਬੁਚੜਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਸੀ ਬਣੇ ਬਲਾਈਂ।
ਓਹਨਾ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ, ਗੁਰ ਕੂਕੇ ਤ੍ਰਾਈਂ।
ਕ੍ਰਿਹਾ ਕਿਣਕਾ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ, ਦਾਸਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਪਾਈਂ।

੪੯. ਨੌਂ ਤੋਪਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਬਣ ਠਣ ਕੇ ਆਈਆਂ।
ਜੋ ਮਣ ਮਣ ਦਾਰੂ ਖਾਂਦੀਆਂ, ਚਲਣ ਹਲਕਾਈਆਂ।
ਤਕ ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਲ ਨੂੰ, ਡਿਗਣ ਵਿਚ ਖਾਈਆਂ।
ਜੋ ਪਰਬਤ ਵੇਖਣ ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਚਲ ਜਾਣ ਹਵਾਈਆਂ।
ਓਹ ਰਣ ਚੰਡੀ ਦੀਆਂ ਚੇਲੀਆਂ, ਮੌਤਾਂ ਮੂੰਹ ਲਾਈਆਂ।
ਨਾ ਜਾਗੇ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਥਾਂ, ਇਹ ਜਾਣ ਚਲਾਈਆਂ।

੫੦. ਝਟ ਗਿਰਦੇ ਸਾਵੇ ਸਤ ਸੌ, ਖੜ ਗਏ ਜਰਵਾਣੇ।
ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਭਾ ਜੀਂਦ ਦੇ, ਓਹ ਆਦਮ ਖਾਣੇ।
ਇਹ ਪੁਲਸ ਬੜੀ ਸ਼ਾਹਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਕੁਲ ਆਲਮ ਜਾਣੇ।
ਰਗ ਰਗ ਵਿਚ ਕਈ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰਦੇ ਮਨ ਮਾਣੇ।
ਜਿਉਂ ਫੁਲਾਂ ਗਿਰਦੇ ਰੱਖਦੇ ਕਰ ਵਾੜ ਸਿਆਣੇ।
ਤਿਉਂ ਚਪੇ ਚਪੇ 'ਚਾਤਰਾ' ਬੈਠੇ ਸੀ ਠਾਣੇ।

੫੧. ਸ੍ਰੀ ਕਾਵਨ ਨਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ, ਬਣ ਡੀ. ਸੀ. ਆਇਆ।
ਉਸ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੈ ਢੰਡੋਰਚੀ, ਘੱਲ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ।

ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਪਾਂ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਾਸੀ ਉਡਵਾਇਆ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਆਅਮਨ ਸਫਾਇਆ।
ਜਿਸ ਤਕਣੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਚਲਦੀਆਂ, ਮਨ ਸ਼ੌਕ ਸਵਾਇਆ।
ਆ ਵੇਖੋ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ, ਕਾਵਨ ਦੀ ਮਾਇਆ।

੫੨. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਡਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ, ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਮਾਸਾ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਢਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਬੁਚੜਾਂ ਦਾ ਪਾਸਾ।
ਜਿੰਦ ਲੈਣੀ ਦੇਣੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਬਣਿਆ ਸੀ ਹਾਸਾ।
ਜੋ ਜਗ ਵਿਚ ਵਡੇ ਖਾੜਕੂ, ਸਿਰ ਧਾਰ ਮੁੜਾਸਾ।
ਓਹ ਉਡਦੇ ਤੋਪਾਂ ਸਾਹਮਣੇ, ਧਰ ਗੁਰ ਭਰਵਾਸਾ।
ਆ ਵੇਖਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਣਾ ਅਸਚਰਜ ਤਮਾਸ਼ਾ।

੫੩. ਇਹ ਢੋਲ ਢਮੱਕਾ ਸੁਣਦਿਆਂ, ਸਭ ਵੇਖਣ ਆਏ।
ਕਿੰਵ ਹਸ ਹਸ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਦੇ, ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਏ।
ਕਿੰਵ ਝਗੜ ਝਗੜ ਕੇ ਸੂਰਮਾਂ, ਛਾਤੀ ਅਕੜਾਏ।
ਕਿੰਵ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਉਣਗੇ, ਨੇਤਰ ਨਸ਼ਿਆਏ।
ਇਕ ਸਿਖ ਸੁਣੀਂ ਦਾ ਸੂਰਮਾ, ਲੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਏ।
ਅਜ ਤੱਕੀਏ ਗੋਲਾ ਤੋਪ ਦਾ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਬਾਏ।

੫੪. ਦੋ ਤੋਪਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਮੈਦਾਨੀ ਆਈਆਂ।
ਕਿਤੇ ਕੂਕੇ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ, ਨਾ ਕਰਨ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ।

ਜੋ ਮਿਲ ਕੇ ਹੱਲਾ ਮਾਰਿਆ, ਭੈਣੀ ਦਿਆਂ ਸਾਂਈਆਂ।
ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਲਜੋਗਣਾਂ, ਇਹ ਜਾਣ ਚਲਾਈਆਂ।
ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਾਂ ਤਲੀ ਤੇ, ਦਿਲ ਧਾਰ ਟਿਕਾਈਆਂ।
ਓਹ ਕਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ 'ਚਾਤਰਾ', ਮੋਹਰਾਂ ਤੋਂ ਧਾਈਆਂ।

੫੫. ਤਕ ਬੱਝੇ ਆਣ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ।
ਆ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਖੜਕਾਰੇ, ਸੰਗਲ ਖੜਕਦੇ।
ਇਓਂ ਕੂਕੇ ਗਏ, ਖਲ੍ਹਾਤੇ ਤੋਪਾਂ ਸਾਹਮਣੇ।
ਜਿਉਂ ਰਾਂਝੇ ਹੀਰ ਦੁਆਰੇ, ਤਲਬ ਦੀਦਾਰ ਦੀ।
ਜਾਂ ਬਣ ਠਣ ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੇ, ਖੜੇ ਸਵੰਬਰੀਂ।
ਜਾਂ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵਣਜਾਰੇ, ਸੌਦਾ ਮਾਰਦੇ।
ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਸੌ ਹਤਿਆਰੇ, ਲਾਂਭੀ ਗਾਰਦਾਂ।
ਪਰ 'ਚਾਤਰ' ਮਰਦ ਮੁਨਾਰੇ, ਰਤਾ ਨਾ ਡੋਲਦੇ
੫੬. ਦੇਹ ਤੂੰਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਉਡਾਈ ਤੋਪਾਂ ਚਲ ਕੇ
ਪਰ ਮਰਦਾਂ ਅਣਖ ਵਿਖਾਈ ਆਣ ਕਮਾਲ ਦੀ।
ਨਾ ਅੱਖ ਜਰਾ ਝਮਕਾਈ, ਸ਼ੇਰਾਂ ਕੂਕਿਆਂ।
ਜਿੰਦ ਨਿਕਲੇ ਵਾਂਗ ਹਵਾਈ, ਜਾਵੇ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ।
ਜਾ ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਸਮਾਈ, ਕਾਰ ਜੁਆਨ ਦੀ।
ਉਸ ਕਰ ਦਿਤੀ ਰੁਸ਼ਨਾਈ, ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ।
ਬਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨ ਲੜਾਈ, ਫਰਜ਼ ਪਛਾਣ ਕੇ।
ਇਸ ਜਗ ਤੇ ਧੰਨ ਕਮਾਈ, ਚਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।

੫੭. ਇਕ ਕੂਕਾ ਹੈਸੀ ਆਇਆ, ਨੀਵੇਂ ਕੱਦ ਦਾ।
ਉਸ ਆਪੇ ਬੜਾ ਬਣਾਇਆ, ਇੱਟਾਂ ਜੋੜ ਕੇ।
ਰੰਗ ਹੋਇਆ ਦੂਣ ਸਵਾਇਆ, ਖਾਰੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ।
ਰਣ ਅੰਦਰ ਉਸਦੀ ਮਾਇਆ ਵੇਖੀ, ਸਾਰਿਆਂ।
ਜਿਨ ਲਾਹ ਕੇ ਸੀਸ ਟਿਕਾਇਆ, ਉੱਤੇ ਤਲੀ ਦੇ।
ਉਸ ਭੇਤ ਸਜਣ ਦਾ ਪਾਇਆ, ਆਸ਼ਕ ਮਰਦ ਨੇ।
ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਸਫਨ ਸਵਾਇਆ, ਕੀਤਾ ਤੋਪ ਨੇ।
ਨਾ ਪਿਛੇ ਪੈਰ ਹਟਾਇਆ, 'ਚਾਤਰ' ਯਾਰ ਨੇ।

—o—

੫੮. ਬਾਰਾਂ ਤੇਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ, ਨਾਂ, ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੂਲਕਾਰੀ।
ਵੇਖ ਖਲੋਤਾ ਸਾਹਮਣੇ, ਦਿਲ ਮੋਮ ਦੇ ਫਿਰੀ ਕਟਾਰੀ
ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਸਦਿਆ, ਦਸੀ ਉਹਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਸਾਰੀ
ਜੇਕਰ ਆਖੇਂ ਮੈਂ ਨਾ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ, ਸਿਖੀ ਧਾਰੀ।
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੂਕੇ ਪੰਥ ਦੀ, ਦਿਲੋਂ ਕਰਾਂਗਾ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ
ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਬਚਾ ਲੈ, ਸੋਹਲ ਸੁਣੱਖੀ, ਜਿੰਦ ਪਿਆਰੀ।
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਮੂਰਖਾ ਕੋਈ ਨਾ ਆਇਆ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ
ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਓਂ ਲਾ ਨਾ ਜਾਵੀਂ ਕਿਤੇ ਉਡਾਰੀ
ਇਵੇਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋਮ ਪੁਕਾਰੀ।

੫੯. ਸੁਣ ਕੇ ਗਲ ਜ਼ੁਵਾਨ ਨੇ, ਕਿਹਾ, ਮੈਮ ਨੂੰਇਵੇਂ ਕਰਸ।
ਪਰ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ, ਕਿਦਾਂ ਲਫਜ਼ ਜ਼ਬਾਨੇਂ ਧਰਸਾਂ।
ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਹੋਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿਆਂ, ਉਚਾਂ ਸਾਹ ਕਦੇ ਨਾਭਰਸਾਂ
ਮੈਂ ਵੀ ਆਖਰ ਸਿੰਘ ਹਾ, ਸਿੰਘਾ ਵਾਂਗਰ ਹੀ ਰਤ ਤਰਸਾਂ।
ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਂਗ ਵੰਗਾਰ ਕੇ, ਹਸ ਹਸ, ਨਾਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਰਸਾਂ।
ਇਕ ਗੋਲਾ ਕੀ ਲੱਖ ਵੀ, ਆਵੇ, ਤਾਂ ਛਾਤੀ, ਤੇ ਜਰਸ।
ਡਰਦੇ ਤੁੰਮ ਡਰਾਵਿਓਂ, ਮੈਂ ਨਾ ਮੌਤੋਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਡਰਸਾਂ।
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਤਤੀਏ ਨ੍ਹਾ ਨ੍ਹਾ ਕੇ ਰਤ ਅੰਦਰ ਠਰਸਾਂ।
ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਦਾਨੇ ਮਰਸਾਂ।

੬੦. ਜਦ ਇਹ ਬਣਤ ਬਣਾਈ ਕੰਨ ਵਿਚ' ਕਹਿਣ ਦੀ।
ਉਡ ਕੇ ਵਾਗ ਹਵਾਈ, ਪਹੁੰਚਾ ਸੂਰਮਾਂ।
ਜੱਦੇ ਪਕੜ ਹਿਲਾਈ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ।
ਉਸ ਕੁਰਲਾਹਟ ਪਾਈ, ਟੋਕੋ, ਏਸ ਨੂੰ।
ਭੁੱਜੇ ਆਇ ਕਸਾਈ, ਅਫਸਰ ਪੁਲਸ ਦੇ।
ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀਹ ਪੁਚਾਈ, ਛੱਡੀ ਮੂਲ ਨਾ।
ਆਖੇ ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ ਲੋਕੋ, ਸੁਣ ਲਵੋ।
ਇਕੋ ਰਾਸ ਬਣਾਈ, ਕੂਕੇ ਕਾਲ ਦੀ।

੧. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਇਕ ਲਾਲ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਖਾਲਸਾ।
ਓ ਤੁਰਿਆ ਰੜ ਤੋਂ ਨਾਲ, ਸੀ, ਲੈ ਕੇ ਲਾਲਸਾ।
ਮੈਂ ਰਚ ਅਖਾੜਾ ਮੰਗ, ਹੈ, ਮੌਤ ਵਿਆਹੁਣੀ।

ਮੈਂ ਘੱਲਾਂ ਵੀਰਾਂ ਸੰਗ, ਇਹ, ਜਿੰਦ ਪਰਾਹੁਣੀ।
ਮੈਨੂੰ ਹਟ ਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਵੀਰ, ਵਿਖਾਵਾਂ ਖੋਲ ਕੇ।
ਗੁਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਧੀਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ, ਮੇਲ ਕੇ।
ਲੈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ, ਤੁਰੋ, ਸਤ ਸੰਗੀਓ।
ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਵਰ ਜਿਹਾ ਬਾਲ, ਬਣਾਂਗਾ ਜੰਗੀਓ।
੬੨. ਇਹ ਗੁਰਮੁਖ ਰੜ ਦਾ, ਵਾਸੀ, ਹੈਸੀ ਸੂਰਮਾਂ।
ਸੀ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਹਾਸੀ ਜਾਣੇ ਮੌਤ ਨੂੰ।
ਸੀ ਸੱਚਾ ਗੁਰ ਅਬਿਨਾਸੀ, ਹਰਦਮ ਸਿਮਰਦਾ।
ਵਾਹ ਅੰਦਰ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ, ਪਿਆ ਜੋਤ ਅਗੰਮ।
ਪਿਆ ਆਖੇ ਕਰੋ ਖਲਾਸੀ, ਗੋਲਾ ਮਾਰ ਕੇ।
ਮੇਰਾ ਸਿਮਰਨ ਕੇਸੀਂ ਸਾਸੀਂ, ਨਿਭ ਜਾਏ ਦੋਸਤੋ।
ਇਉਂ ਉਡਿਆ ਉਹ ਵਿਸਵਾਸ਼ੀ, ਕੂਕਾ ਬਾਲਕਾ।
ਜਿਉਂ 'ਚਾਤਰ' ਚੜ੍ਹੇ ਅਕਾਸੀ, ਰਾਕਟ ਰੂਸ ਦਾ।
੬੩. ਇਉਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਕੂਕਿਆਂ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ।
ਜੋ ਆਗਿਆ ਆਈ ਇਸ਼ਟ ਦੀ, ਕਰ ਪੂਰੀ ਲੀਤੀ।
ਇਹ ਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ, ਜਿੰਦ ਲਾ ਕੇ ਜਿਤੀ।
ਨਾ ਰਤਾ ਡੁਲਾਈ ਆਤਮਾ, ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਚਿਤੀ।
ਨਾ ਕੀਤੇ ਇਸ਼ਕ ਲਗਾ ਕੇ, ਅਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਸਿਤੀ
ਉਹ ਧੁਰ ਮੰਜ਼ਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ, ਹੋ ਫਿੱਤੀ ਫਿੱਤੀ।
੬੪. ਹੋ ਪੁਰਜੇ ਪੁਰਜੇ ਉਡ ਗਏ, ਸਾਂਰੇ ਅਸਮਾਨੀ।

ਨਾ ਸਿਦਕ ਡੁਲਾਇਆ ਕੂਕਿਆਂ, ਲੈ ਲਈ ਵੈਰਾਨੀ।
ਨਾ ਅਖ ਝਮਕੀ ਰਤਾ ਵੀ, ਤਕ ਮੌਤ ਹੈਰਾਨੀ।
ਹੱਸ ਹੱਸ ਚੇ ਲਾ ਗਏ ਬਾਜੀਆਂ, ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਦਾਨੀ।
ਜੋ ਸੂਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਖੇਲਦੇ ਕਰ ਚੌਜ ਵਿਡਾਨੀ।
ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ, ਲਾ ਜਾਣ ਨਿਸ਼ਾਨੀ।

੬੫. ਇਉਂ ਰਖ ਵਿਖਾਈ ਕੂਕਿਆਂ, ਕੁਲ ਆਲਮ ਜਾਣੇ।
ਸਭ ਤੋਪਾਂ ਹਿੱਕੀਂ ਝੱਲੀਆਂ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਭਾਣੇ।
ਹੈ ਆਨ ਵਿਆਹੀ ਸੰਜੋਗਤਾ, ਵਿੰਹਦੇ ਰਹੇ ਰਾਣੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਣਖ ਪੁਗਾਈ ਆਖਰੀ, ਕਰ ਜ਼ਾਲਮ ਕਾਣੇ।
ਜੋ ਸੀਸ ਤਲੀ ਤੇ ਰੱਖਦੇ, ਜਗ ਪਾਪ ਮਿਟਾਣੇ।
ਇਹ 'ਚਾਤਰ' ਸਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਨਾ ਹੋਣ ਪੁਰਾਣੇ।

ਦੋ ਵਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹੋ

'ਦਰਬਾਰ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੇਸ, ਚੌਂਕ ਘੰਟਾ ਘਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ
ਪ੍ਰਿੰਟਰ:—ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ

ਘਰ ਬੈਠੇ ਈ

ਸਾਡੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੜੇ ਕੰਘੇ
ਛੋਟੀਆਂ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ, ਚੱਕਰ, ਦੰਦ ਖੰਡ
ਸੰਦਲ ਚਿਕੜੀ ਦਾ ਸਮਾਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਸਰੀ ਪਾਪੜ ਵੜੀਆਂ, ਸੀਤੇ
ਸਿਤਾਏ ਕਛਹਿਰੇ, ਉਨ ਦੀਆਂ
ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਮਾਲਾਂ ਸਿਮਰਨੇ
ਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ
ਬਜ਼ਾਰ ਨਾਲੋਂ ਸਸਤੇ ਮਿਲ
ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਲਾਂਮੇਂ
ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼
ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ—

ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ

ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ